

Bacteriul *Xylella fastidiosa* își extinde gama de gazde și cucerește noi teritorii europene

Автор(и): Елка Димитрова, н-к отдел "Фитопатология и ФСД"; Милена Димова, гл. експерт в ЦЛКР

Дата: 16.04.2018 Брой: 4/2018

Laboratorul Central de Carantină Vegetală anunță:

Xylella fastidiosa Wells, Raju, Hung, Weisburg, Parl & Beemer este agentul cauzal al unui număr mare de boli ale plantelor, cum ar fi boala Pierce a viței de vie, piticarea lucernei, arsura frunzelor de migdal, cloroză variegată a citricelor, sindromul declinului rapid al măslinului, arsura fagului, stejarului, arțarului, leandrului, cafelei etc. Deși bacteria este cunoscută ca „termofilă”, cele șase tulpini ale sale, patru dintre acestea fiind prezente în Europa, împreună cu numărul mare de plante gazdă și vectori, cresc riscul introducerii și ocupării rapide a unor noi teritorii, inclusiv în țările cu climă mai rece.

Datorită importanței sale economice deosebite la nivel mondial, bacteria are statut de dăunător de carantină. Pentru Bulgaria este inclusă în **Ordonanța nr. 8 din 27.02.2015 privind controlul fitosanitar**, Anexa nr. 1, Partea A, Capitolul II, ca dăunător pentru care există dovezi că este prezent în Uniunea Europeană și este important pentru aceasta.

În august 2015, Franța a raportat ***Xylella fastidiosa* subsp. *multiplex*** pe *Polygala myrtifolia* pe insula Corsica, iar până la sfârșitul aceluiași an gama de gazde s-a extins și a inclus speciile – *Spartium juncerum*, *Artemisia arborescens*, *Asparagus acutifolius*, *Coronilla valentina*, *Lavandula angustifolia*, *Rosa floribunda*.

În 2016, în Spania, ***Xylella fastidiosa*** a fost detectată pe cireș dulce (***Prunus avium***) în Insulele Baleare, iar mai târziu – pe *Olea europea*, *Nerium oleander*, *Polygala myrtifolia*, *Citrus sp.*, *Lavandula angustifolia*, *L. dentata*, *Acacia saligna*, *Rosmarinus*, *Prunus dulcis*, *P. domestica*, *Vitis sp.*

În Germania în același an ***Xylella fastidiosa*** a fost detectată pe plante izolate de leandru, iar în martie 2017 în Republica Cehă – pe *Polygala myrtifolia*, în Elveția, Franța, Țările de Jos și Austria – pe plante ornamentale de cafea importate din America de Sud. Toate plantele infectate au fost distruse.

Bacteria este abundentă în xilemul plantelor și este transmisă de vectori insecte – cicadeline din familia *Cicadellinae* și familia *Cercopidae*: *Homalodisca coagulata*, *H. insolita*, *Oncometopia orbona*, *Graphocephala versuta* și *Cuerna costalis*. Pentru Europa s-a stabilit că principalii vectori sunt ***Philaenus spumarius*** și ***Cicadella viridis*** (cicadela verde). Ambele specii sunt prezente în Bulgaria. Bacteria atacă specii din genul *Prunus* – piersic, migdal, cireș, prun și altele. Lăstarii tineri sunt subdezvoltați, scurtați și de un verde mai închis. Frunzele și florile apar mai devreme și rămân pe pom mai mult decât cele ale pomilor sănătoși, frunzișul fiind mai dens și de culoare mai închisă. În iunie, apare o arsură pe marginile frunzelor, care în scurt timp acoperă întreaga lamă (necroză marginală). Coroanele pomilor sunt aplatizate, compacte, în formă de umbrelă. Pomii afectați produc mai puține fructe și mai mici. De obicei, după câțiva ani (aproximativ 3–5) rodirea se reduce cu 80–90%. Primăvara, vița de vie bolnavă prezintă o creștere împiedicată. Plantele sunt înfrânte și se observă deformări ale frunzelor. Dezvoltarea acestor plante începe mai târziu. **În timpul perioadei de vegetație, apare o arsură pe marginile frunzelor, care în scurt timp acoperă întreaga lamă** (acest simptom se observă din luna iunie). **Frunzele se usucă și cad, în timp ce pețiolii rămân agățați pe lăstari**. În cazuri de infecție mai slabă, în funcție de soiul de viță de vie, țesuturile din jurul petelor arse se îngălbenesc sau înroșesc. Lăstarii nu se coace sau se coac neuniform; când lemnul este tăiat, sunt vizibile linii galbene până la maronii. În sistemul vascular se formează dopuri de substanțe asemănătoare rășinii, care provoacă blocaj și plantele se ofilesc. Ciorchinele devin pătați și înnegriți. În funcție de soiuri, condițiile climatice, evoluția populației de vectori insecte

și prezența plantelor gazdă, ofilirea și uscarea pot apărea rapid la vișele tinere și în trei sau patru ani la cele mai în vârstă. Simptomele la plantele ornamentale sunt similare la diverse specii lemnoase, cum ar fi *Acer* spp., *Cornus florida*, *Celtis occidentalis*, *Liquidambar styraciflua*, *Morus alba*, *Platanus* spp., *Quercus* spp., *Ulmus americana* și altele. În majoritatea cazurilor boala este identificată prin deformarea caracteristică a frunzelor, necroza marginală cu un halo clorotic (galben sau roșu) clar exprimat. De obicei, simptomele se dezvoltă de la frunzele mai vechi la cele mai tinere, cu ramuri individuale care se usucă, urmate de întregi pomi. Aceste simptome sunt cele mai caracteristice la sfârșitul verii și începutul toamnei. Datorită importanței economice a dăunătorului și prezenței sale confirmate în Italia, în vederea clarificării situației pe teritoriul Uniunii Europene, la 13 februarie 2014 Comisia Europeană a emis Decizia de punere în aplicare C(2014) 726 final privind măsurile de prevenire a răspândirii *Xylella fastidiosa* (Well et Raju) în Uniune, în temeiul căreia statele membre sunt obligate să efectueze anchete și să raporteze privind situația dăunătorului pe teritoriul țărilor lor.

În implementarea Deciziilor Comisiei Europene din 2014 și 2015, în Italia au fost întreprinse următoarele măsuri de carantină:

- Stabilirea unor zone demarcate (inclusiv o zonă infectată + o zonă tampon cu o lățime de cel puțin 10 km).
- Distrugerea plantelor infectate.
- Distrugerea plantelor gazdă care prezintă un risc de infecție în zona înconjurătoare cu o lățime de 100 m în jurul zonei infectate, de-a lungul drumurilor, canalelor, zonelor verzi etc.
- Controlul vectorilor pe buruieni și plante spontane.
- Tratamente insecticide împotriva adulților vectori insecte.
- Creșterea gradului de conștientizare a populației cu privire la amenințarea reprezentată de acest dăunător și despre măsurile adoptate pentru a preveni introducerea și răspândirea acestuia în țară.

În Bulgaria, anchetele pentru dăunătorul de carantină au fost efectuate începând din 2002 pe vița de vie – în plantațiile-mamă de viță de vie, plantații cu material săditor importat și local, iar din 2014 și pe alte plante gazdă. Anchetele se desfășoară în întreaga țară în punctele de observație respective (pepiniere pomicole, ornamentale și forestiere, sere, grădini, centre de grădinărit, parcuri, spații verzi publice și situri comerciale cu plante gazdă provenite din țări terțe și alte state membre ale UE, cu o atenție deosebită acordată celor provenite din Italia, Franța și Spania.

De la începutul implementării Programului de Monitorizare până în prezent, nu a fost detectată nicio infecție cu *Xylella fastidiosa* pe teritoriul țării.

Atunci când producătorii și comercianții de material săditor observă simptome, este important să notifice imediat departamentele de protecție a plantelor ale Direcțiilor Regionale pentru Siguranța Alimentelor, ceea ce va permite implementarea rapidă a măsurilor adecvate împotriva bolii.